

Nu de vakantieperiode op haar eind loopt, stromen de wegen langzaam weer vol. Toch neemt voor het eerst sinds jaren het totaal aantal files af, vooral door de hoge brandstofprijzen. Maar er zijn meer manieren die helpen de files stukje bij beetje te verminderen.

Onno Havermans

Op weg naar het kantoor van Rijkswaterstaat in Delft-Zuid loopt het vast op de A13 vanaf Rotterdam. Zul je net zien. Wie zoekt de file dan ook op? Nou, dat doen dus dagelijks enkele honderdduizenden automobilisten. Omdat ze geen andere keus hebben. Tenminste, dat is wat velen denken. Ondanks de tientallen projecten van het ministerie van verkeer en waterstaat om iets aan de files te doen.

„Een deel van de mensen heeft een vrije keuze”, zegt Lindy Molenkamp, projectmanager Filevermindering bij Rijkswaterstaat. „We hebben niet de illusie dat we de files helemaal kunnen oplossen. Maar slaag je erin om honderd mensen van de weg te halen, dan heeft dat op de doorstroming toch al een klein effect. We kunnen vertragingen bestrijden en alternatieven bieden, waardoor een reiziger sneller of zonder oponthoud zijn doel bereikt.”

Molenkamp geeft leiding aan meer dan veertig proefprojecten onder de noemer FileProof. Medio december worden alle maatregelen op een verkeerscongres gepresenteerd, maar nu al durft Molenkamp de stelling aan dat alle kleine beetje helpen. „Als we dit allemaal niet zouden doen, zouden de files misschien nog langer zijn. We halen de scherpe kantjes van de file door onnodige ergernissen te voorkomen.”

Het programma FileProof valt uiteen in drie delen: aanpak van dagelijkse files, van incidentele files en het verleiden tot anders denken en doen. In de eerste categorie vallen praktische oplossingen, zoals belijning, bewegwijzering en afstellen van verkeerslichten. De tweede categorie is gericht op een snelle doorstroming na een ongeval of bij werkzaamheden. De derde categorie geeft reizigers alternatieven voor de auto of voor het moment van reizen. Hieronder volgt een aantal voorbeelden.

1. Belijning en markering

Een doorgetrokken streep tussen de linkerrijstrook en de baan ernaast moet vertraging bij invoegstroken voorkomen. „De capaciteit van de weg gaat omhoog wanneer auto's minder van rijbaan wisselen”, legt Molenkamp uit. Tegelijk wordt de invoegstrook verlengd, zodat auto's op snelheid kunnen invoegen. „Uit onderzoek blijkt dat de snelheid bij goed invoegen met zeker 5 kilometer omhoog kan.”

2. Pijl naar boven

Op nieuwe bewegwijzering op de snelwegen staan de pijlen niet meer naar beneden, maar naar boven, in de rijrichting. Bovendien geven ze al vroeg aan op welke rijstrook sprake is van een andere richting, splitsing of afslag. „Op knooppunt Velperbroek is gebleken dat de file wel een half uur eerder begint op te lossen en de snelheid 10 km per uur hoger kan liggen”, verklaart Molenkamp. „Bij Valburg en bij Zaandam worden nog metingen gedaan.”

3. Groene golfteam

Het groene golfteam van Rijkswaterstaat gaat bij wegbeheerders – meestal gemeenten – langs om verkeerslichten beter op elkaar af te stellen. „Inmiddels zijn ruim 350 installaties doorgelicht, met een gemiddelde verbetering van 30 procent. Verkeersstromen veranderen

elk jaar met 5 procent. Dus moet je verkeerslichten geregeld opnieuw afstellen. We hebben nog wel voor dertig manjaren aan werk liggen, maar er zijn niet zoveel verkeers-technici. Daarom hebben we er net 25 zelf opgeleid, samen met de Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer. We zijn nu met de tweede lichte bezig. Iedereen wordt er beter van. In één jaar hebben we al 25 miljoen euro aan maatschappelijke baten door minder opstoppingen. En ook de verkeersveiligheid is ermee gebaat. Je kunt mensen niet oneindig laten wachten, want dan gaan ze door rood rijden.”

4. Sporenonderzoek

De politie boekt in Noord-Holland

flinke tijdswinst in het sporenonderzoek na een verkeersongeval, door het gebruik van een camera die meerdere foto's per seconde maakt. De camera is gemonteerd in een politiewagen, die één keer langzaam over de rijstrook rijdt om sporen in kaart te brengen. Tot dusver werden meerdere foto's gemaakt over een afstand van enkele meters, waarvoor het wegdek telkens moest worden gemarkeerd. De weg was daardoor veel langer afgesloten. „Als deze proef succesvol blijkt, en de eerste signalen wijzen daarop, dan kunnen ernstige ongevallen veel sneller worden afgehandeld. Dat scheelt in de ontwrichtende, onverwachte files die een paar keer per week in ons land voorkomen.”

Zachtjes knagen aan de files

5. Blikshade? Zoek een parkeerplaats

Een deel van de adviezen van de overheid is gericht op het voorkomen van verkeersongelukken. Houd afstand, voeg op snelheid in, geef vrachtwagens de ruimte. Gaat het toch mis, maar blijft de schade beperkt, dan luidt het advies: Blikshade? Zoek een parkeerplaats en handel daar de zaken af.

„Veel mensen denken dat je op de politie moet wachten, maar die speelt bij blikshade geen rol”, legt Molenkamp uit. „We voeren deze campagne samen met de verzekeraars, die een ingevuld schadeformulier nodig hebben. Dat kun je beter op een parkeerplaats invullen dan op straat. Voor eigen en andermans veiligheid, maak de weg zo snel mogelijk vrij.”

6. Calamiteitenschermen

Als het even kan, moeten auto's ook uit de berm zo snel mogelijk weg. Kan dat niet, dan helpt een afdekhoes.

Is een auto aan het zicht onttrokken, dan scheelt dat vertraging door kijkers. Dat is ook de bedoeling van calamiteitenschermen langs brokstukken op de weg. „Kijkersfiles nemen daardoor met 20 procent af.”

7. Anti-ongevalsystemen en hefkussens

Drieduizend vrachtwagens van zestig transporteurs doen mee aan een proef met anti-ongevalsystemen: de chauffeurs krijgen een signaal als hun wagen een andere auto te dicht nadert, bij een onverwachte beweging en als hij onbedoeld van de rijbaan afwijkt. Ook remt de vrachtwagen vanzelf af bij extreme stuurbewegingen. „Het is de eerste proef van deze omvang in Europa”, aldus Molenkamp. „Vrachtwagens zijn maar bij 2 procent van alle ongevallen betrokken, maar wel bij 15 procent van de dodelijke verkeersslachtoffers. Wat helemaal niet wil zeggen dat zij daarvan ook de veroorzakers zijn.

Maar vrachtwagens zijn minder flexibel. Als ze plotseling moeten afremmen of uitwijken, vergroot dat de kans op een ongeval, dus geef ze de ruimte. Als een vrachtwagen kantelt is de ravage groot. Dan kunnen we tijd winnen door een hefkussen te gebruiken in plaats van een kraan. Dat gaat sneller, er is minder afzetting nodig en de lading hoeft niet te worden overgeladen. De helft van de Nederlandse bergers, zo'n 25 bedrijven, werkt er al mee.”

8. Op de motor

Bij wijze van proef rijden weginspecteurs van Rijkswaterstaat rond Utrecht en Rotterdam op motoren. „Zo zijn ze bij ongevallen en andere incidenten sneller ter plekke, ook als de vluchtstrook in gebruik is als spitsstrook.”

9. U-borden

„Om het verkeer bij wegafsluitingen zo efficiënt mogelijk om te leiden, worden vaste uitwijkroutes aangegeven met blauwe U-borden. Indien nodig geeft een mobiel bord in de berm de aanwijzing om de uitwijkroute te volgen.”

10. Plus en min

Eenvoudig zijn de tekens + en – om aan te geven of een file in lengte toe- of afneemt. „Sinds vorig jaar geven de Dynamische Route Informatie Panelen automobilisten in drukke verkeersgebieden zo extra informatie om goede keuzes te kunnen maken.”

11. Gratis openbaar vervoer

Ook zijn er veel experimenten uitgevoerd met gratis openbaar vervoer, zoals de probeerkaart voor nieuwe inwoners in Waterland, die drie maanden gratis met de bus naar Amsterdam konden reizen, de Schiphol Forenskaart voor personeel van de luchthaven, de Oostersprinter, waarmee werknemers de bus naar het Zwolse industrieterrein konden nemen, en de Waalsprinter, de bus naar de Nijmeegse binnenstad die de file op de Waalbrug voorbijzooft. „Als

mensen eenmaal aan het openbaar vervoer gewend zijn, blijft een deel van hen daarmee reizen”, weet Molenkamp. „De files nemen er niet door af, maar de bereikbaarheid van de binnenstad wordt wel beter en de waardering voor het openbaar vervoer neemt toe.”

12. Spitsmenu

Vanaf deze zomer geven informatie-schermen bij honderd publiektrekkers, zoals dierentuinen, attractieparken en congresscentra, een verkeersverwachting. „Voor recreatieverkeer is het doorgaans makkelijk om de file te vermijden. Als bijvoorbeeld op het bord bij Burgers Zoo nog een flink aantal kilometers rond Arnhem staat aangegeven, dan kunnen bezoekers besluiten om nog even te blijven. De publiekstrekkers moeten zorgen voor een aantrekkelijk programma: zo serveert Burgers Zoo een spitsmenu.”

13. Reistijdvoorspeller

Het Culemborgse bedrijfje Model IT won vorige maand de competitie reistijdverwachting, die door het ministerie van verkeer en waterstaat was uitgeschreven. De voorspeller, die rekening houdt met gebruikelijke files, is te raadplegen via de website van de Verkeers Informatie Dienst (VID), die vorige maand kwam met het opmerkelijk nieuws dat de files afnemen.

14. Vrachtwagens uit de binnenstad

Twintig winkels in Nijmegen maken sinds afgelopen voorjaar gebruik van Binnenstadservice.nl, een distributiebedrijf aan de rand van de stad dat voorraden opslaat en per aardgasauto of ligfiets bij de winkels aflevert. Dat beperkt niet alleen het vrachtverkeer in de binnenstad, maar ook in de file. Leveranciers hoeven immers niet meer in de ochtendspits te rijden om hun spullen af te leveren binnen de venstertijden, als vracht- en bestelwagens in de winkelstraten worden toegelaten. Mo-

lenskamp: „Alleen al met die twintig deelnemende winkeliers worden 6000 vrachtwagenritten per jaar uit de stad gehaald, of verplaatst naar rustiger uren. Stel dat dit navolging vindt in alle grote steden, dan levert dat merkbaar effect op, ook op de snelweg.”

15. Met de fiets minder file!

Zelf trappen kan als alternatief niet ontbreken in de reeks projecten. In overleg met de Fietserbond worden deze zomer vijf fietsroutes tot maximaal 15 kilometer verbeterd: Apeldoorn-Deventer, Den Haag-Zoetermeer, Rotterdam-Delft, Zaandam-Amsterdam en Breukelen-Utrecht. Het gaat om asfaltering, verwijdering van obstakels, hogere vaarfrequentie pont, betere bewegwijzering, wijzen op een groene route en promotie.

16. VanAnaarBeter-prijs

Voor het derde jaar stimuleert het ministerie initiatieven van bedrijven en particulieren om de bereikbaarheid te verbeteren met de VanAnaarBeter-prijs. Winnaar in 2006 was een systeem voor individueel snelheidsadvies op borden langs de weg waardoor de weggebruiker een groene golf volgt en dus blijft rijden. Winnaar in 2007 was het mobiele informatiebord dat bij werkzaamheden de reistijd aangeeft over het werkvak én via een alternatieve route. De winnaar van dit jaar wordt 16 december bekend.

17. Goed voorbeeld ambtenaren

Intussen geeft Verkeer en Waterstaat het goede voorbeeld door flexibele werktijden, telewerken, dienstfietsen en ov-abonnementen.

18. Regiopoorten

De provincie Gelderland werkt met de NS aan drie regiopoorten, waar automobilisten kort voor de file richting Randstad de snelweg verlaten, hun auto parkeren en overstappen op de trein. De eerste, langs de A12

File op weg naar het strand van de Noord-Hollandse badplaats Bloemendaal. FOTO ROBIN UTRECHT, ANP

